

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Кафедра економічної та соціальної географії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана з
навчальної роботи
Володимир ПАСЬКО
«30» серпня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФІЛОСОФІЯ

для студентів

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
освітня програма
вид дисципліни

10 природничі науки
106 географія
бакалавр
Урбаністика та міське планування
обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	<u>2022/2023</u>
Семестр	7
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладачі: **Павлов Юрій** Валерійович, к.ф.н., доцент кафедри філософії та методології науки

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» __ 20__ р.

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» __ 20__ р.

КИЇВ – 2022

Розробники: Павлов Юрій Валерійович, к.ф.н., доцент кафедри філософії та методології науки

ЗАТВЕРДЖЕНО

«12» травня 2022 р.

Завідувач кафедри економічної та соціальної географії

Лит проф. Костянтин МЕЗЕНЦЕВ

Протокол № 15 від «12» травня 2022 р.

Схвалено науково-методичною комісією географічного факультету

Протокол № 6 від «29» серпня 2022 року

Голова науково-методичної комісії Н.К. доц. Наталія КОРОГОДА

«29» серпня 2022 року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – забезпечити засвоєння специфіки філософського осягнення дійсності, ознайомити із наявними філософськими концепціями, які розкривають поліфонізм та плюралізм філософського мислення, створити умови для формування світоглядно-методологічної культури студентів, що дозволятиме розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності предметної області географії.

2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни:

□ До початку вивчення цього курсу студенти мають **знати** основні етапи та характеристики історико-культурного процесу, що базуються на знаннях шкільної програми дисциплін «Історії», «Людини і світ», «Художньої культури», «Етики».

□ **Вміти** збирати та інтерпретувати інформацію щодо феноменів та явищ світу й культури, розуміти сутність філософських проблем, тем, ідей, вміти аналізувати філософські та наукові тексти;

□ **Володіти елементарними навичками** сприйняття та аналізу інформації; критичного ставлення та прогнозування стосовно політичних, економічних, культурних подій та явищ.

3. Анотація навчальної дисципліни: Навчальна дисципліна «Філософія» є складовою освітньо-професійної програми «Урбаністика та міське планування» підготовки фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» у галузі знань «Природничі науки» за спеціальністю «Географія». Дисципліна «Філософія» є обов'язковою і викладається студентам у VII семестрі в обсязі 4 кредити ECTS. Навчальна дисципліна «Філософія» дає можливість залучити студентів до світоглядної та методологічної культури, накопиченої людством за всю історію свого існування, показати цілісний, інтегративний характер знань про навколишній світ, підкреслити принципову важливість для кожної людини її вільного світоглядного самовизначення, вибору активної життєвої позиції, творіння добра шляхом зміцнення власною діяльністю держави та суспільства. Філософія для майбутніх фахівців із урбаністики та міського планування – це світоглядна і водночас методологічна основа, на базі якої відбувається засвоєння гуманітарних, загальноосвітніх, фундаментальних та прикладних дисциплін. Значною мірою саме завдяки їй стає можливий вихід свідомості студентів за межі вузькопрофесійної підготовки, орієнтація на загальнолюдські цінності.

4. Завдання (навчальні цілі) – навчити студентів самостійно орієнтуватись в палітрі філософських напрямків, течій і шкіл; сформувати вміння співвідносити філософські, світоглядні ідеї та теорії з практикою суспільного життя, включаючи дослідження граничних засад, найбільш загальних і глибоких ідей і принципів, які людина повинна використати в своєму житті та діяльності, в розумінні дійсності та ставленні до неї, а саме:

- реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК-1);
- глибоко розуміти основні філософські поняття та проблеми, світоглядні філософські концепції і принципи при вивченні географічної оболонки і її складових (ЗК-3, ФК-2);
- усвідомлювати соціальну відповідальність, застосовуючи екологічне мислення (ЗК-5);
- вільно висловлювати державною мовою власні світоглядні концепції та принципи (ЗК-10).

5. Результати навчання:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4.	Методи викладання	і	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій
--	-------------------	---	-------------------	------------------------

автономність та відповідальність)		навчання		оцінці дисципліни	3
ККод	Результат навчання				
	Знати:				
1.1	Історію формування і розвитку філософії, її основні проблеми, напрямки та школи	Лекція, семінар, самостійна робота	Усна доповідь, письмова контрольна робота, іспит	40%	до
1.2	Специфіку методології пізнавального і ціннісного освоєння людиною дійсності	Лекція, семінар, самостійна робота	Усна доповідь, письмова контрольна робота, іспит		
1.3	Понятійний апарат філософського знання	Лекція, самостійна робота	Письмова контрольна робота, іспит		
1.4	Основні шляхи (способи) філософування	Лекція, семінар, самостійна робота	Усна доповідь, письмова контрольна робота, іспит		
1.5	Основні філософські проблеми (буття, матерія, свідомість, людина, суспільство, природа, практика, пізнання, цінності тощо) та специфіку їх трактування в різних філософських школах	Семінар, самостійна робота	Усна доповідь, презентація самостійного дослідження, письмова контрольна робота, іспит		
1.6	Місце і роль філософії в суспільстві, її основні функції та задачі	Лекція, семінар, самостійна робота	Усна доповідь, письмова контрольна робота, іспит		
	Вміти:				
2.1	Самостійно опрацьовувати філософські тексти, здійснювати їх критичний аналіз	Семінар, самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження, аналіз філософського тексту, іспит	40%	До
2.2	Порівнювати світоглядні парадигми, ідеологічні і релігійні конструкції, концепції, виділяти їх сильні і слабкі сторони;	Семінар, самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження, іспит		
2.3	Оперувати понятійним апаратом філософії, розвивати абстрактне мислення	Семінар, самостійна робота	презентація самостійного дослідження, письмова контрольна робота, іспит		
2.4	Обґрунтовувати і відстоювати власну світоглядну і життєву позиції, виявляти, ставити та вирішувати проблеми	Семінар, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, аналіз філософського		

			тексту	
2.5	Застосовувати отримані знання при аналізі і оцінці суспільних процесів та явищ	Семінар, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, письмова контрольна робота	
2.6	Аналізувати історико-філософський процес, предметну сферу різних філософських та природничих дисциплін.	Семінар, самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження, іспит	
	комунікація:			
3.1	Використовувати знання іноземних мов для аналізу інформаційних інтернет-ресурсів, читання новітньої філософської літератури в підготовці до семінарських занять та написання самостійних робіт;	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, аналіз філософського тексту	До 10%
3.2	Презентувати результати проведених досліджень та здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей, повідомлень, есе, презентацій, конспектів;	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, аналіз філософського тексту	
3.3	Вести полеміку стосовно філософських питань на основі володіння категоріально-поняттєвим апаратом філософії	Семінари	Дискусії	
	автономність та відповідальність:			
4.1	Самостійно шукати та критично опрацьовувати літературу з різних джерел;	Самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, аналіз філософського тексту	До 10%
4.2	вирішувати самостійно комплексні завдання, що поставлені в індивідуальних роботах;	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження	
4.3	Самостійно приймати та обґрунтовувати власні рішення	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження, екзаменаційна робота	

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	4.3
Програмні результати навчання																		
Використовувати усно і письмово				+				+				+		+	+	+		

грамотну фахову державну мову (ПРН 2)																		
Використовувати інформаційні технології, картографічні та геоінформаційні моделі в галузях предметної області географічних наук (ПРН 4)										+		+	+				+	
Визначати основні характеристики, процеси, історію і склад географічної оболонки (ПРН 6)	+	+			+	+												
Застосовувати моделі, методи і дані природничих і суспільних наук, інформаційних технологій тощо при вивченні формування і розвитку об'єктів і процесів географічної оболонки (ПРН 7)		+		+						+								+
Аналізувати склад і будову природно- та суспільно-географічних об'єктів і систем (відповідно до спеціалізації) на різних просторово-часових рівнях (ПРН 10)	+	+		+	+		+		+		+	+	+		+		+	
Дотримуватися морально-етичних аспектів досліджень, інтелектуальної та академічної доброчесності, професійного кодексу поведінки, вміння зберігати та примножувати моральні культурні наукові цінності і досягнення суспільства, діяти у полікультурному середовищі (ПРН 13)		+	+			+	+			+	+			+	+		+	
Виявляти державницьку і громадянську позицію у професійній діяльності, використовувати комунікативні навички і технології, ініціювати запровадження методів комунікативного менеджменту на практиці, вміння реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства (ПРН 16)							+			+				+	+			+

7. 7. Схема формування оцінки.

7.1. Форми оцінювання: рівень досягнення всіх запланованих результатів навчання визначається за результатами доповідей на семінарах, письмових контрольних робіт. Завершується дисципліна іспитом.

Питома вага результатів навчання у підсумковій оцінці за умови її опанування на належному рівні така:

- ✓ результати навчання – **1.1 – 1.6 (знання)** - до 40%;
- ✓ результати навчання – **2.1-2.6 (вміння)** - до 40%;
- ✓ результати навчання – **3.1-3.2. (комунікація)** - до 10%;
- результати навчання – **4.1-4.2 (автономність та відповідальність)** - до 10% .

7.1. Форми оцінювання студентів

У курсі передбачено 2 змістові частини. Заняття проводяться у формі лекцій та семінарських занять. Завершується дисципліна іспитом.

Семестрове оцінювання: кількість балів, що студент отримує протягом семестру є сумою балів, що були отримані при оцінюванні роботи на семінарських заняттях та виконанні тематичних контрольних робіт.

Організація оцінювання: Робота на семінарських заняттях оцінюється по виконанню, відповідно до графіка проведення семінарських занять. Тематичні контрольні роботи проводяться у тестовій формі.

Умови допуску до іспиту: рекомендований мінімум для допуску до іспиту – 36 балів. Для студентів, які набрали сумарно меншу від 36 балів (*рекомендований мінімум*) кількість, обов'язковою умовою для отримання допуску до іспиту є написання рефератів за питаннями пропущених чи недостатньо засвоєних тем.

Підсумкове оцінювання у формі іспиту проводиться в письмовому форматі. Максимальна кількість балів під час іспиту – 40, мінімальна кількість балів, що додаються до семестрових – 24 (*60% максимальної кількості балів, відведених на іспит*).

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	Іспит	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	36	24	60
Максимум	60	40	100

Загалом, формування оцінки спирається на «Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка», введеного в дію наказом № 716-32 від 31 серпня 2018 року.

7.2. Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота
<i>Змістова частина 1: Філософська пропедевтика</i>				
1.	Філософія і коло її проблем Загальні уявлення про філософію і філософствування	4	1	6
2.	Філософія в її історії: Основні етапи та проблеми античної філософії	4	1	6
3.	Головні ідеї філософії Середньовіччя й Відродження	2	1	6
4.	Західноєвропейська філософія Нового часу та доби Просвітництва	2	1	6
5.	Визначальні риси німецької класичної філософії	4	1	6
6.	Філософія марксизму.	2	1	6
7.	Філософська думка в Україні.	2	1	6
<i>Змістова частина 2: Теоретична та практична філософія</i>				
10	Фундаментальні філософські проблеми Особливості переходу від класичного до некласичного філософствування.	2	1	6
11	Онтологія як філософське вчення про буття. Основні напрямки сучасної філософії	2	1	8
12	Проблема свідомості	2	1	8
13	Людина як предмет філософського аналізу	4		8
16	Індивідуальна самостійна робота: Аналіз філософського тексту			8
	ВСЬОГО	30	10	80

Загальний обсяг **120 год.**, в тому числі:

Лекцій – **30 год.**

Семінари – **10 год.**

Самостійна робота – **80 год.**

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна:

1. Філософія: Підручник. / за ред. Л.В.Губерського. Харків: Фоліо, 2013.
2. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. / за ред. Л. В. Губерського. К.: Знання, 2009.

Додаткова:

1. Петрушенко В.Л. Філософія: Навч. посіб. К.: Каравела, 2001.
2. Причепій Є. М., Черній А. М., Гвоздецький В. Д., Чекаль Л. А. Філософія: Навч.посіб. К.: Видавничий центр «Академія», 2001.
3. Філософія: Навч. посіб. / ред. І. Ф. Надольний. К., 2001.
4. Декарт Р. Міркування про метод. К.: Тандем, 2001.
5. Кант І. Критика чистого розуму. К., 2000.
6. Лок Д. Два трактати про врядування. К., 2001.
7. Спіноза Б. Теологічно-політичний трактат. К., 2005.
8. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. І. С. Добронравова, О. В. Руденко, Л. І. Сидоренко, Ю.В. Павлов та ін. / за ред. І. С. Добронравової (ч. 1), О. В. Руденко (ч. 2). Київ: ВПЦ «Київський університет», 2018. 607 с.
9. Філософія: хрестоматія для бакалаврів фіз-мат. і природн. спеціальностей. У 2 т. Т.1. Філософська пропедевтика. Авт.-упоряд. І.С. Добронравова, О.В. Руденко, О.В.Комар, Ю.В. Павлов та ін. / заг. ред. І.С. Добронравової, О.В. Руденко. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2020. 879 с.
10. Філософія: хрестоматія для бакалаврів фіз-мат. і природн. спеціальностей. У 2 т. Т. 2. Теоретична та практична філософія. авт.-упоряд. І.С. Добронравова, О.В. Руденко, О.В. Комар, Ю.В. Павлов та ін. / заг. ред. І.С. Добронравової, О.В. Руденко. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2020. 543 с.
11. Павлов Ю.В. Методичні рекомендації до вивчення дисципліни «Філософія» для студентів факультету радіофізики, електроніки та комп'ютерних систем [електронна версія] Київ: Філософський факультет, кафедра філософії та методології науки, 2020. 25 с.